

Oponentský posudek na bakalářskou práci Jany Doktorové *Metamorfózy veřejného prostoru. Mechanismy proměn Malostranského náměstí v Praze*

Kateřina Horníčková

Bakalářská práce Jany Doktorové se věnuje proměnám a významům vizuální komunikace ve veřejného prostoru Malostranského náměstí v Praze v průběhu raného novověku od 15. do 18. století a sledováním jejích aktérů a motivací. Práce přesahuje běžný rámec studia uměleckého patronátu zejména odlišně položenými otázkami, které míří především na společenskou reprezentační roli obrazů v komunikaci raně novověkého města. Využívá nejaktuálnějších přístupů v kulturně a společensky zaměřených dějinách umění zprostředkovaných autorce její účastí na projektu GAČR *Tváře komunity. Obrazy, symboly a performance pozdně středověkého a raně novověkého města (1400 – 1700)*, pro nějž téma začala zpracovávat.

Bakalářská práce přesahuje po všech stránkách (jak zaměřením, obsahem, zpracováním, kultivovaným jazykem i rozsahem) běžné požadavky na bakalářskou práci studenta 3. ročníku. Studentka nashromáždila a zpracovala velké množství literatury a pramenů, opět v podstatě nad rámec požadavků bakalářské práce. V první řadě je třeba vyzdvihnout velmi dobrou jazykovou a vyjadřovací úroveň autorky a pečlivé formální zpracování textu, včetně úpravy poznámek. Velkým pozitivem práce je také jasná a logická organizace textu. Autorka je schopna i při velké šíři detailních informací a aspektů udržet obsahové členění textu do jednotlivých úrovní sdělení od obecného k jednotlivému. Obecně vzato je práce po formální i obsahové stránce příkladná a kvalita práce dovoluje – po minimálních úpravách – publikování textu či jeho částí.

Téma je zpracováno ve velkoryse načrtnutém chronologickém pohledu. Autorka se zaměřuje na zlomové momenty ve vývoji prostoru náměstí v souvislosti se dobovými přelomovými momenty společenského, náboženského a kulturního vývoje Prahy. Malostranské náměstí je v autorčině pojetí nahlíženo nejen jako umělecky cenný komplex budov rámujeících významný komunikační uzel historické Prahy, ale zejména jako svébytný významový organismus citlivě reagující na společenský vývoj a prostor reprezentace jeho aktérů - měšťanských a šlechtických rodů - skrze stavby, dekorace fasád, obrazy, slavnosti a další památky (např. bohatě zdobený liturgický rukopis Malostranského graduálu). Vlastní uměleckohistorický vývoj místa autorka vhodně doplnila širším historickým a kulturnětopografickým kontextem, kde přesvědčivě doložila významovou vazbu Malostranského náměstí na Pražský hrad a jeho postavení jako důležitého bodu na korunovační cestě českých králů. Autorka přitom velmi přesvědčivě dokládá postupnou proměnu náměstí z prostoru především lokálně orientované, multikonfesní měšťanské reprezentace a funkčních urbánních struktur na jednu z nejlepších katolických adres v Praze, prostor šlechtické a jezuitské řádové reprezentace, vrcholící v konfliktním soužití rekatolizované městske obce (bránící upadání svého vlivu) s jezuitou. Jedním z nejdůležitějších souborů primárních pramenů, přesto kriticky hodnoceným, jsou autorce veduty Prahy, které ilustrují jednotlivé etapy vývoje náměstí. Silně také čerpá ze stavebněhistorických průzkumů a kriticky přistupuje rovněž k rozsáhlé sekundární literatuře. Řídké gramatické nesrovnalosti lze připsat nepozornosti při větším objemu textu (psaní

velkých písmen: s. 18, s. 44, překlady v datacích, s. 22, s. 48, s. 73, tvrdé y/i s. 24, s. 44). Drobností je rovněž fakt (s. 38), že latinský termín „arma“ na titulním listě graduálu by sice bylo možné vykládat jako „městské zbraně“, ale šlo by potom o cílený dvojsmysl, neboť slovo „arma“ se běžně používá pro „znak, erb“. Latinský termín zde tedy pouze doplňuje české označení vztahující se ke městskému erb. Při bližším pohledu je také znát, že personifikace Síly zde drží v pravé ruce nikoliv štít, ale ulomenou hlavici sloupu - postava se tedy opírá o zlomený sloup. A na s. 63 snad došlo k záměně odkazu k obrazovému doprovodu – průčelí Lichtenštejnského paláce není na rytině s korunovačním průvodem Marie Terezie (XIII), ale je jak na Huberově plánu (XIV), tak u B. B. Wenera (p. XII).

Jak už bylo řečeno, práce je velmi kvalitní a právem zasluhuje nejvyšší ohodnocení. Není snadné něco zásadnějšího autorce vytknout. Autorčino důkladné zpracování tématu ale navozuje další otázky nad rámec bakalářské práce, které bych zde ráda uvedla. Měly by sloužit jako podněty pro navazující zpracování vedoucí k publikování výsledků, které velmi doporučuji.

1. s. 20 ad. jak interpretovat vztah rotundy sv. Václava a nově založeného kostela sv. Mikuláše v 13. století, uvažujeme-li, že zvolené nové zasvěcení bylo typické pro německá kolonizační města (Č. Budějovice ad.) a že toto zasvěcení bylo zvoleno i přesto, že místo disponovalo vlastním zázrakem vztahujícím se k zemskému patronu a městské právní jurisdikci (tj. vězení)? Zde by bylo vhodné referovat k nové literatuře k sv. Václavu, např. P. Kubín, Sv. Václav, 2010, též bych doporučovala se podívat do Akt konzistoře a Erekcčních knih ohledně statutů obou kostelů ve 14.-. 15. století.

2. s. 41: při dalším rozpracování Malostranského graduálu pro publikaci by bylo zajímavé se vedle „situování“ městských elit do „jejich“ prostoru zaměřit např. i na otázku role cechovní reprezentace a cechovní symboliky v graduálu, stejně jako postavení žen fundátorek a jejich vstupy do výzdoby.

3. s. 33: dovoluji si navrhnout vysvětlení termínu „ranního oltáře“. Mohlo by jít o mariánský oltář, snad v hl. lodi kostela. Odkaz na „ranní oltář“ by byl vlastně pak odkazem na bohoslužby, které se u něj konaly ráno, tzv. Roráty. Tomu by odpovídalo i jeho jmenování na 2. místě po hlavním oltáři, tak i pokračování zasvěcení v novém kostele v 18. století. Ostatně je velmi pravděpodobné, že mariánský oltář v kostele byl.

4. Dalším tématem vhodným k obsáhlejšímu rozpracování by jistě byly veduty města jako vizuální pramen.

5. Též nové poznatky k výzdobě Šternberského paláce a Kupferovského domu by si zasloužily další pozornost a následné publikování.

Práci vřele doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou výborně.

Kateřina Horníčková

8.6. 2015